

VERZONDEN 26 FEB 2021

PROVINCIE ■■ UTRECHT

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	26 februari 2021	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2020-1436	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	8220697F	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	18 november 2020	FAX	030-2583139
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- Voorschriften - Kaart plangebied - Kaart aangetroffen verblijfplaats - Voorgestelde maatregelen	ONDERWERP	Ontheffing Wnb ruimtelijke ingrepen Kasteellaan 1 in Haarzuilens

Op 18 november 2020 hebben wij uw aanvraag ontvangen om ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: wet), onderdeel soortenbescherming. De aanvraag is ingediend door Stichting Kasteel de Haar, voor de locatie Kasteellaan 1 in Haarzuilens en is bij ons geregistreerd onder zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2020-1436.

I. Besluit

Wij besluiten, op grond van het bepaalde in de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017¹:

ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen en vernielen van nesten van vogels,

voor de periode van verzenddatum besluit tot en met 31 maart 2021.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op het verwijderen van het ooievaarsnest op het Châtelet van Kasteel de Haar. Een kaart van het plangebied is opgenomen in bijlage 2. U vraagt ontheffing van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.1, lid 2, van de wet voor wat betreft de ooievaar (*Ciconia ciconia*) voor de periode tussen 1-12-2020 en 31-3-2021.

III. Procedure

Wij hebben de aanvraag afgehandeld volgens het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Op 26 januari 2021 heeft u deze aanvraag aangevuld.

IV. Toetsingskader

De ooievaar is beschermd op grond van artikel 3.1 van de wet.

V. Motivering

De aangevraagde ontheffing kan alleen worden verleend als is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) er bestaat geen andere bevredigende oplossing;

¹ https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-03/beleidsnota_wet_natuurbescherming.pdf

- b) er is een geldig wettelijk belang;
- c) de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de ooievaar.

a) Afweging van andere bevestigende oplossingen

Omschrijving van alternatieven

Er kan een constructie bovenop de schoorsteen worden gemonteerd, zodat het nest op deze constructie kan worden geplaatst en er ruimte ontstaat tussen nest en schoorsteen. De schoorsteen kan daardoor alsnog als ventilatiekanaal functioneren. De schoorsteen bestaat uit metselwerk met daarbovenop een natuurstenen schoorsteenkap. In de beantwoording van het verzoek aanvullende gegevens de dato 26 januari 2021 heeft een bouwkundige van het door de initiatiefnemer ingehuurd restauratiearchitectenbureau, hierover het volgende geantwoord:

"De kop van de schoorsteen bestaat uit zandsteen. Het is niet raadzaam om hier welke constructie dan ook aan vast te maken die de belasting van het ooievaarsnest over moet brengen op het ondergelegen metselwerk van de schoorsteen. Bevestigingen in dit natuursteen zullen op termijn schade geven; barsten van het steen rond de bevestigingsmiddelen. Onbekend is de samenstelling van het materiaal en vrijwel is zeker de aanwezigheid van mogelijke inwendige scheurtjes (groefleger); tenslotte is natuursteen een 'natuurproduct'.

Bij een constructie op de schoorsteen moet behalve met de belasting van het nest ook rekening gehouden worden met windbelasting, op deze hoogte vele malen meer dan het eigen gewicht van het nest en de constructie. De enige mogelijkheid zou dan zijn om de constructie lager langs de buitenzijde van de schoorsteen te bevestigen in metselwerk. Dit is esthetisch zeker niet wenselijk; nog afgezien van het feit dat voor een dergelijke constructie waarschijnlijk geen monumentenvergunning verkregen zal worden."

Zoals hierboven gesteld door de bouwkundige rijst de vraag of een dergelijke oplossing daadwerkelijk vergund wordt, gezien de rijksmonumentale status. Een adviseur Erfgoed van de Gemeente Utrecht heeft hierover het volgende gezegd in de beantwoording van het verzoek aanvullende gegevens: *"Het Châtelet is, evenals het gehele complex dat behoort tot Kasteel de Haar, een rijksmonument. Als zodanig is het gebouw beschermd door de Erfgoedwet. Op grond van de Monumentenverordening van de gemeente Utrecht uit 2010, waarin de vergunningsbevoegdheid van de gemeente is geregeld, zal voor een dergelijke oplossing een omgevingsvergunning voor het wijzigen van het rijksmonument moeten worden aangevraagd. Bij de beoordeling van de aanvraag moet de gemeente afwegen of deze oplossing aanvaardbaar is in relatie tot het behoud van de monumentale waarden en instandhouding van het monument. Voor het plaatsen van de ooievaarspaal is door Kasteel de Haar eveneens een omgevingsvergunning op deze grond aangevraagd. Deze vergunning is door de gemeente verleend in 2020, mede op basis van de motivatie dat het nest op het Châtelet dan mogelijk kan worden verwijderd."*

Opgemerkt moet worden dat het aannemelijk is dat door beschadigingen, toenemend gewicht (belasting) van het nest en toenemende windbelasting de schoorsteen op termijn niet sterk genoeg is om het nest te dragen. Indien er gewacht wordt zal er in de toekomst alsnog dezelfde afweging moeten plaatsvinden: schoorsteen restaureren en nest terugplaatsen, alsnog een draagconstructie voor het nest plaatsen, of alsnog de schoorsteen ongeschikt maken en dan een paal aanbieden. Aangezien grotendeels dezelfde keuzes voorliggen als nu en gezien de bijkomende kosten als het gevolg van uitstel is het op een later tijdstip verwijderen geen redelijk alternatief. Het terugplaatsen van het nest op een gerestaureerde schoorsteen zal ook opnieuw leiden tot schade aan die nieuwe schoorsteen, met daarbij ook oplopende en terugkerende kosten. Ook in dit scenario moet het nest tijdelijk weggehaald worden en wordt een verbodsbepaling overtreden.

Door het nest te verwijderen in de minst kwetsbare periode, voor (half) maart, zal de mannetjes ooievaar in staat zijn een nieuw nest op de reeds geplaatste paal te bouwen. Dit nest is dan gereed voor de komende broedperiode.

Conclusie

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven waarbij er minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

b) Belangenafweging

Omschrijving van het belang

Wij toetsen of het belang van de ingreep zwaarder mag wegen dan het beschermingsbelang van de soorten zoals is vastgelegd in de wet. Voor de ooievaar heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b, aanhef en onder 1, van de wet: "in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid". In uw aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd. U geeft hierover het volgende aan: *"Het niet functioneren van de ventilatie kan leiden tot ophoping van gevaarlijke stoffen in de kantoren, geuroverlast, vochtophoping en schimmelvorming, waardoor de medewerkers gezondheidsklachten kunnen krijgen."*

Conclusie

Hiermee is sprake van een wettelijk belang van de ingreep. Het ecologische effect op de ooievaar is, door het nemen van maatregelen, minimaal en tijdelijk. De staat van instandhouding van de soort komt door de ingreep niet in gevaar. In dit geval weegt het belang van de ruimtelijke ingreep daarom zwaarder dan het beschermingsbelang van de soort.

c) Ecologische beoordeling

Onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Ook heeft u onderzocht welk effect de ingreep heeft op aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3.2 van de Awb hebben wij ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologische onderzoek.

Aanwezige beschermde soort

Ooievaar – Ciconia ciconia

Het Châtelet is het gebouw naast Kasteel de Haar. Hierop is een schoorsteen/ventilatiekanaal aanwezig waarop één ooievaarsnest is gebouwd (zie bijlage 3).

Staat van instandhouding

Ooievaar – Ciconia ciconia

Hoewel de ooievaar zo goed als verdwenen was uit Nederland rond de tijd van de wereldoorlogen is de huidige staat van instandhouding in Nederland gunstig (SOVON.nl), er zijn tussen de 1125-1225 broedparen vastgesteld in 2019 waar de soort hoofdzakelijk in het rivierengebied, de veenweidegebieden van Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland en Friesland.

Voor dit project is samengewerkt met een ooievaar expert die in de regio Utrecht alle ooievaarsjongen ringt en veel ervaring heeft met ooievaars in het algemeen. Uit zijn ervaring komt het beeld naar voren dat de staat van instandhouding op provinciaal of regionaal niveau hetzelfde is als dat van het landelijke beeld. Dit wordt bevestigd als gekeken wordt naar de aantallen ooievaars (niet-broedend) in de provincie Utrecht, deze is de laatste 12 seizoenen met meer dan 5% per jaar toegenomen (SOVON.nl, provincie Utrecht, ooievaar, 2021).

Er dient opgemerkt te worden dat het nest van de ooievaar jaarrond is beschermd, categorie 3²: "Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar." De werkzaamheden die voorzien zijn zullen geen invloed hebben op de lokale staat van instandhouding van de ooievaar doordat de juiste mitigerende en compenserende maatregelen zullen worden toegepast. Dit betekent dat het broedende paar dat nu op het Châtelet heeft gebroed, geen onderbreking hoeft te ondervinden van het jaarlijkse broedgedrag en dus ondanks de werkzaamheden en de verplaatsing van het nest geen negatieve effecten ondervindt.

In de beantwoording van het verzoek om aanvullende gegevens is tevens het volgende geschreven:

"Ten eerste is er een alternatieve broedplaats aangebracht op een locatie dicht bij de oorspronkelijke broedplaats. Dit is een paal die bewezen effectief is in het voorzien van nestplaatsen voor ooievaars, en gepositioneerd is in overleg met de lokale ooievaar expert. De paal staat in het huidige leefgebied van het broedende paar waardoor deze voldoende in hun voedselvoorziening kunnen voorzien. Daarnaast kan de paal daardoor makkelijk gevonden worden door de ooievaars. Zonder verwijdering en ontmoediging van het nest zullen de ooievaars niet de alternatieve nestlocatie gebruiken omdat de dieren erg honkvast zijn. De ervaring is dat de ooievaars ondanks deze honkvastheid prima in staat zijn om een andere nestlocatie in te nemen en zullen dit naar verwachting van de ooievaar expert ook zonder problemen doen.

Ten tweede is de planning zodanig ingezet dat het nest verwijderd wordt voordat de ooievaars met broeden zullen beginnen. Waardoor het broedpaar de gehele broedperiode ongestoord hun jongen kunnen grootbrengen. 60% van de in Nederland broedende ooievaars trekken vanaf juli tot september (piek augustus) via Spanje door naar het zuiden van de Sahara, en zullen vanaf februari terugkeren. Het andere deel van de in Nederland broedende ooievaars blijft in de winter achter en blijft in de omgeving rondhangen om voedsel te zoeken.

Het is onduidelijk of het broedpaar van kasteel de Haar trekt of in de omgeving rondhangt echter is het nest afgelopen maanden verlaten geweest. Recent zijn er ooievaars op het nest aanwezig wat erop duidt dat de dieren in Nederland zijn gebleven gezien de doortrek later op gang komt, zekerheid hierover is er uiteraard niet. Vanaf maart zullen mannetjes hun nest opknappen of opnieuw bouwen. Ooievaars zijn in staat in korte tijd grote nesten samen te stellen. Wanneer ook het vrouwtje is teruggekeerd zal er balts plaatsvinden en volgt eileg vanaf half april. Broeden doen ooievaars vanaf eind april en zullen vanaf eind juli hun jongen grootgebracht hebben. Door de werkzaamheden in de minst kwetsbare periode

² Ministerie van LNV, 2009, aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten

uit te voeren, dus voor (half) maart zal het broedende paar zich broedend gaan vestigen op een andere locatie en is er geen invloed op de gunstige staat van instandhouding.”

Effect van de ingreep op de aanwezige beschermde soort

Door de werkzaamheden zal het nest worden verwijderd en wordt, door het plaatsen van een kap op de schoorsteen, nieuwe nestbouw op de locatie permanent onmogelijk gemaakt. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Ontheffing is daarom noodzakelijk.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken heeft u mitigerende (verzachtende) en compenserende maatregelen (vervangende) voorgesteld (zie bijlage 4). Wij gaan in grote lijnen akkoord met de voorgestelde maatregelen. Er is reeds een alternatieve nestplaats (paal) geplaatst op een geschikte locatie. De vastgestelde verblijfplaats wordt voorafgaand aan de werkzaamheden en buiten de meest kwetsbare periode ongeschikt gemaakt. In bijlage 1 is een monitoringsmaatregel opgenomen om de effectiviteit van de nestpaal vast te stellen.

Gevolgen van de ingreep voor de staat van instandhouding

Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden leidt de ingreep niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de ooievaar.

VI. Conclusie

Aangezien aan de voorwaarden voor een ontheffing wordt voldaan, verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 van dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier “Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD”. Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf de verzenddatum en wordt gepubliceerd op de website www.officielebekendmakingen.nl.

IX. Overige informatie

Er kan ook vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan. Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud van dit besluit, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

X. Verzending

Wij verzenden dit besluit aan de aanvrager. Een afschrift van dit besluit verzenden wij aan:

- Stichting Kasteel de Haar;
- Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Utrecht;
- Gemeente Utrecht.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. drs. ing. S. Heijblom
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt alleen verleend voor de in dit besluit genoemde soorten en beschreven verboden handelingen.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht (Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of servicebureau@provincie-utrecht.nl) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Deze ontheffing kan, conform artikel 5.4 van de wet, worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

6. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient (aanvullend) de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidende ecoloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecoloog zijn/worden begeleid;
 - f. De manier waarop is/wordt omgegaan met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
7. Minimaal twee weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten, moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig invullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in voorschrift 6 bijgevoegd te zijn. Indien het voor dit specifieke project niet mogelijk is om de werkzaamheden twee weken voorafgaand aan de start hiervan te melden, moet contact worden opgenomen met de RUD Utrecht via handhaving-wnb@rudutrecht.nl of 030-7023300.

Tijdens de werkzaamheden

8. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soort waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval aanwezig te zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
9. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
10. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek worden bijgehouden. In het logboek worden gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals goedkeuren / vrijgeven door een ecoloog, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften 10 tot en met 11, geregistreerd.
11. Verwijdering van het nest geschiedt in overleg met de ecologisch deskundige. Indien de (mannelijke) ooievaar op of in de omgeving van het nest gesignaleerd is, moet gelet worden op voor de ooievaar aanvaardbare of gunstige weersomstandigheden op de dag van nestverwijdering en de daaropvolgende dagen. Ook geldt dat het verwijderen overdag bij daglicht dient plaats te vinden en niet net voor het vallen van de nacht. Indien de weersomstandigheden dat toelaten geniet verwijderen van het nest vóór half maart de voorkeur.
12. Er dient monitoring plaats te vinden op de functionaliteit van de reeds geplaatste nestpaal. Er dient gekeken te worden of het ooievaarskoppel de nestpaal daadwerkelijk gebruikt als alternatieve locatie of, indien dat niet het geval is, zij op het grondgebied van het Kasteel een alternatieve verblijfplaats hebben gevonden.
13. De monitoring dient te geschieden na verwijdering van het nest en voor vier broedseizoenen, te weten tot en met 31 juli 2024. Indien na het broedseizoen van 2021 blijkt dat de ooievaars (nog) geen gebruik maken van de nestpaal dient in overleg met de provincie bepaald te worden of monitoring met een jaar verlengd wordt óf

dat de paal verplaatst wordt en deze verplaatste paal alsnog gemonitord wordt. Monitoring kan stoppen als binnen de gestelde termijn door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de effectiviteit bewezen is, zie ook voorwaarde 14.

14. Indien de nestpaal in gebruik genomen is, dient dit in het monitoringsrapport met beeldmateriaal te worden ondersteund.
15. De rapportage over de monitoring dient uiterlijk op 31 december van het jaar waarop de monitoring is uitgevoerd ter beoordeling voorgelegd te worden aan de provincie Utrecht. Het rapport dient gestuurd te worden naar servicebureau@provincie-utrecht.nl.

Na afloop van de werkzaamheden

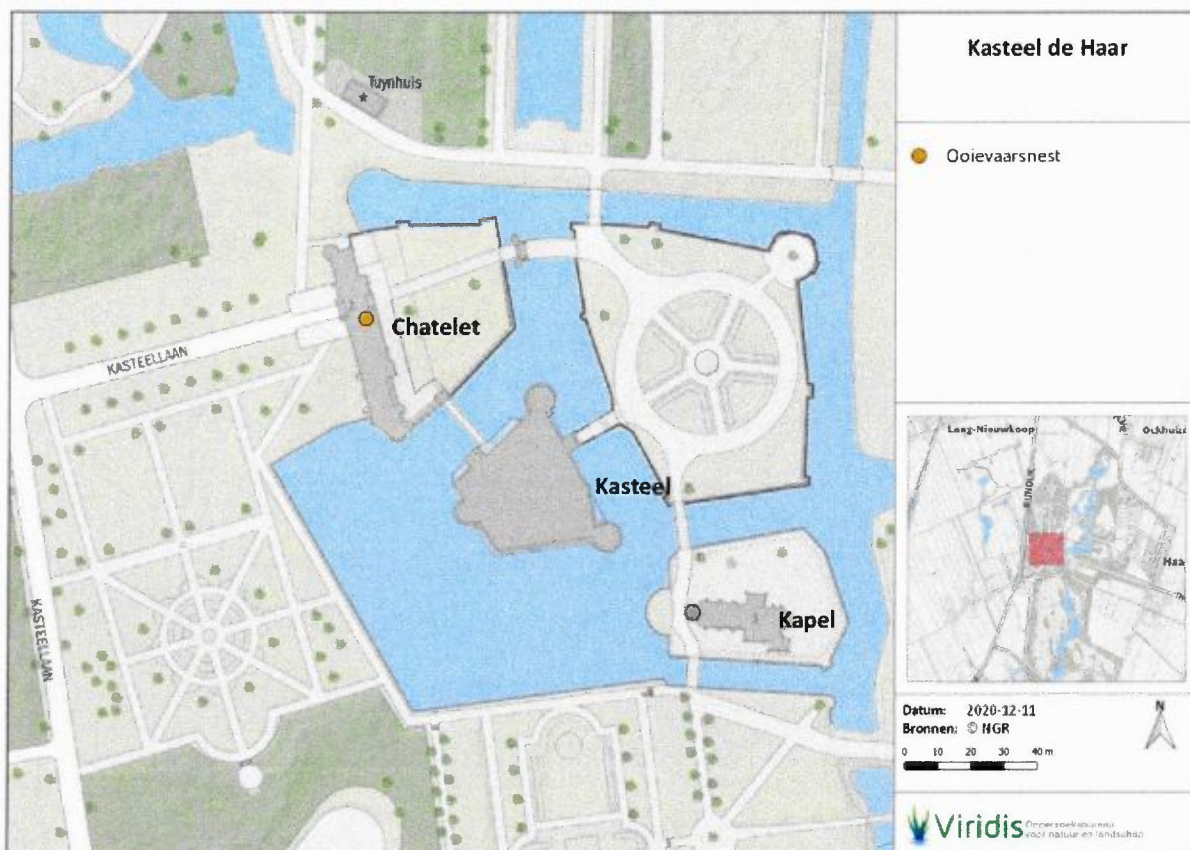
16. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven bij voorschrift 10 moet bijgevoegd worden.

Bijlage 2: Kaart plangebied

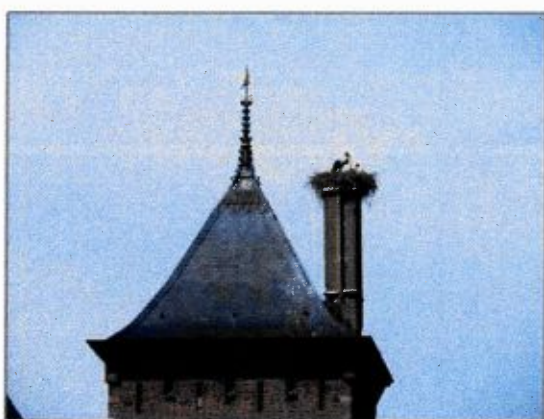

Kaart afkomstig uit beantwoording verzoek aanvullende gegevens de dato 26 januari 2021.

Bijlage 3 Kaart aangetroffen verblijfplaats

Figuur 1.1 | Overzichtskartaal Châtelet met de locatie van het ooievaarsnest.

Afbeelding 1.1 | Het nest in het voorjaar van 2019.

Kaart en foto's afkomstig uit Snijder, M.A., 2020. Quickscan Wet Natuurbescherming: Ooievaarsnest Châtelet, Kasteel de Haar Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2020-156.

Afbeelding 1.2 | Het nest in het najaar van 2020.

Bijlage 4 Voorgestelde maatregelen

Foto afkomstig uit beantwoording verzoek aanvullende gegevens de dato 26 januari 2021. Zie bijlage 2 van deze ontheffing voor de locatie van de paal binnen het plangebied.